

Programma 03 Natuur, water en milieu

Provincie Noord-Brabant

Wat wil de provincie bereiken?

Water (03.01)

Schoon, voldoende en veilig water staat centraal in het Provinciaal Milieu- en Waterplan 2016-2021 en draagt bij aan een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en groene groei. Voor schoon oppervlaktewater en schoon en voldoende grondwater is de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) bepalend. Voldoende water (omgaan met wateroverlast en watertekort) bereiken we door beleidskaders te stellen en gebiedsafspraken te maken. De bescherming van Brabant tegen overstromingen geven we vorm vanuit procesverantwoordelijkheid (primaire keringen langs rivieren) en als kaderstellend orgaan (regionale keringen). Het Deltaprogramma geldt als frame voor maatregelen om te kunnen blijven beschikken over voldoende zoet water (Deltaplan Hoge Zandgronden), bescherming tegen hoogwater (met name via rivierverruimingsprojecten) en klimaatadaptatie (kunnen omgaan met extremen van klimaatverandering). Voor de gebiedsaanpak Waterpoort gelden afspraken tot en met 2019.

Milieu (03.02)

Het milieubeleid is integraal vastgelegd in het Provinciaal Milieu- en Waterplan (PMWP), gericht op een gezonde, fysieke leefomgeving en groene groei. We werken aan een Brabant waar mens, plant en dier gezond en prettig kunnen leven, met ruimte voor een elkaar versterkende economische, maatschappelijke en ecologische ontwikkeling. Met onze wettelijke taken leggen we de basis voor een duurzame, veilige fysieke leefomgeving: een schone, gezonde lucht, bodem en water.

Voor de uitvoering van de operationele taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving geven we opdracht aan de omgevingsdiensten. We continueren het huidige beleid met betrekking tot de aanpak van de bodemsanering. De overlast van drugsafval pakken we actief in het netwerk aan. Daarnaast regelen we de nazorg voor gesloten stortplaatsen en anticiperen hierop bij de stortplaatsen, die de komende tijd gaan sluiten. Met de bestuursopdracht Vitale Bodem geven wij een sterke impuls aan de verbetering van de bodemkwaliteit.

Natuur en landschap (03.03)

Het Brabants natuurbeleid is gericht op de verbetering van de biodiversiteit zodat alle bedreigde planten en dieren in Brabant weer een geschikte leefomgeving krijgen én op de verankering van natuur en landschap in de samenleving. Dit dient niet enkel een ecologische functie, maar vormt de basis voor een gezonde en prettige omgeving om in te wonen en werken. Om dit te bereiken zijn in de beleidsvisie Brabant Uitnodigend Groen (BrUG) vier pijlers onderscheiden:

1. een samenhangend en robuust netwerk van natuurgebieden inclusief verbindingen;
2. behoud en herstel van biodiversiteit Brabantbreed - van stad tot land;
3. een Brabants mozaïek van landschappen met regionale identiteiten gericht op een goed leef- en vestigingsklimaat;
4. verankering van natuur en landschap in de samenleving, zowel economisch, sociaal-cultureel en ruimtelijk.

Het realiseren van een samenhangend en robuust netwerk van natuurgebieden is ondergebracht in productgroep Groen Ontwikkelfonds Brabant (03.04). De overige doelstellingen vallen onder de productgroep Natuur en Landschap (03.03).

Groen Ontwikkelfonds Brabant – GOB (03.04)

Het GOB financiert initiatiefnemers die het Natuurnetwerk Brabant. Daarnaast stimuleert het GOB nieuwe initiatieven om tot natuurontwikkeling te komen.

Omgevingsrecht (onderdeel van 03.02)

Voor de uitvoering van de operationele taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) geven we (jaarlijks) opdracht aan de omgevingsdiensten. Dit betreft onze wettelijke taken op het gebied van omgevingsrecht, rakend aan de opgaven op het gebied van natuur, milieu, water, maar ook energie, agrofood en circulaire economie. Samen met onze partners werken we aan een interbestuurlijke agenda. Een voorstel over de gevolgen van de nieuwe Wet natuurbescherming op de VTH-uitvoering en een voorstel over de kostendekkendheid van de omgevingsdienst Brabant Noord ontvangt u separaat, waarna de uitvoering conform besluitvorming hierover plaatsvindt.

Wat mag dit programma kosten?

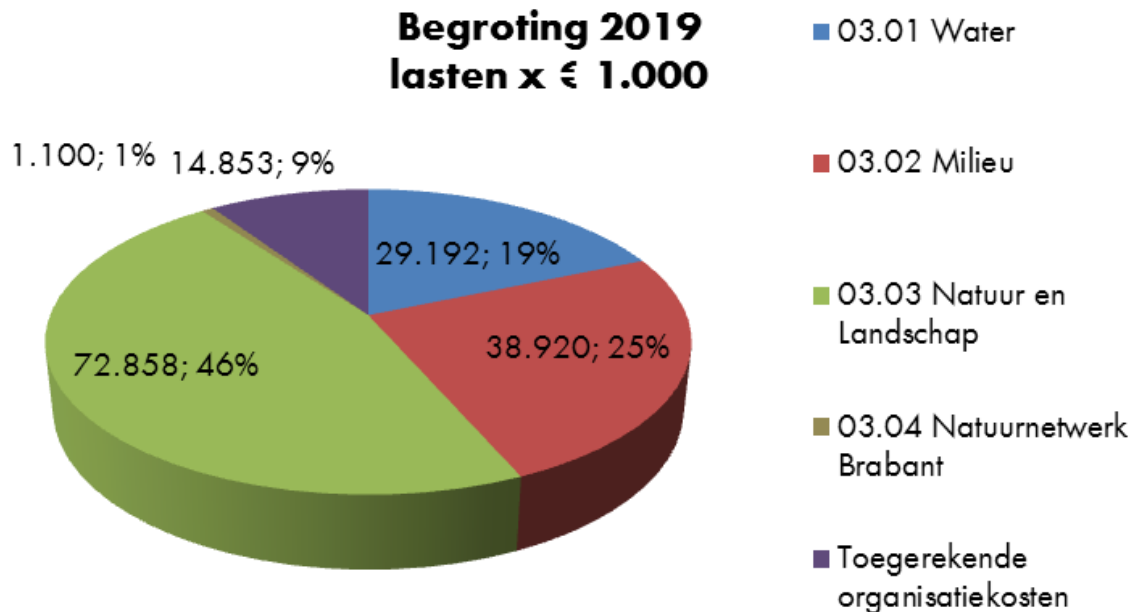
Bedragen x € 1.000	Realisatie 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
<u>Lasten</u>						
Programma lasten	169.411	220.482	140.584	139.239	139.065	104.089
Kapitaallasten	1.486	1.486	1.486	1.486	1.486	1.486
Organisatiekosten	13.900	15.052	14.853	14.445	14.282	13.989
totaal lasten	184.798	237.020	156.923	155.170	154.834	119.564
<u>Baten</u>						
totaal baten	48.942	17.548	9.174	7.995	7.855	8.477
saldo baten en lasten	-135.856	-219.471	-147.749	-147.175	-146.979	-111.088

Lasten

De raming is in 2019 € 80 mln. lager dan in 2018. Dit wordt met name veroorzaakt door de volgende effecten:

- Een € 58 mln lagere raming voor het Groen Ontwikkel Bedrijf. De grondposities (aankoop, verkoop en doorlevering) laten zich moeilijk ramen per jaarschijf. Snelle grondverwerving in de Natura 2000-gebieden is nodig om aan de eisen van het Rijk te kunnen voldoen. Bij bestuursrapportages worden begrotingswijzigingen voorgesteld o.b.v. de meest recente grondmutaties.
- In 2019 is er een lagere raming opgenomen voor subsidieverstrekking PAS (€ 21 mln.) dan in 2018. In 2018 lag een piek aan subsidieverleningen omdat in 2016 en 2017 beduidend minder subsidies zijn verleend vanwege staatsteun-problematiek.

Begroting 2019 lasten x € 1.000

Natuur, water en milieu op hoofdlijnen

Relatie bestuursakkoord & Perspectiefnota 2018

Bestuursopdracht Connecting Delta

Zout en getij terugbrengen in de Zuidwestelijke Delta heeft voordelen voor ecologie en de sociale en economische ontwikkeling van West-Brabant. In 2019 moeten hiertoe bestuurlijke overeenkomsten en uitgewerkte gebiedsafspraken worden gesloten.

Bestuursopdracht Vitale Bodem

Een vitale bodem is niet alleen een primaire productiefactor, maar bovendien een essentiële schakel in het realiseren van oplossingen voor waterkwaliteit, wateroverlast, watertekort en bodemkwaliteit. Onderzocht worden de sturingsmogelijkheden vanuit de provincie voor een duurzaam bodembeheer tot op bedrijfsvoeringsniveau. We doen dit samen met de partijen die medebepalend zijn voor de agrarische bedrijfsvoering, zoals verwerkers, inkopers, leveranciers, geldverstrekkers e.d., zodat we tot oplossingen komen met voldoende schaalgrootte. In de bestuursopdracht brengen we in beeld welk beleid, welke financiële middelen en welke capaciteit hiervoor nodig is.

Bestuursopdracht integrale aanpak VTH taken (Vergunningverlening Toezicht en Handhaving)

In 2018 is een instrumenteel kader VTH omgevingsrecht in werking getreden; de structurele kosten van de VTH-uitvoering zijn verwerkt in deze begroting. Voor digitalisering VTH-taken is een verkenning gestart. Via gebiedsgerichte handhaving geven we samen met partners de aanpak van mestfraude vorm. Samen met 43 gemeenten is gestart met de uitvoering van intensivering toezicht veehouderijen.

Overig

In het bestuursakkoord is € 50 miljoen opgenomen voor ecologische structuurversterking. De bestemming van deze financiële middelen is sinds besluitvorming rond de Beleidsactualisatie BrUG (PS 77/17) als volgt:

- € 35 mln - deelprogramma Biodiversiteit & Leefgebieden
- € 6 mln - deelprogramma Natuur & Samenleving
- € 7 mln - ecologische structuurversterking in de Zuidwestelijke Delta (onderdeel bestuursopdracht Connecting Delta)
- € 2 mln - organisatiekosten.

Deze middelen geraamd in de jaren 2018 tot en met 2022. In 2019 wordt € 8,5 mln hiervan ingezet voor de deelprogramma's Biodiversiteit & Leefgebieden en Natuur & Samenleving.

Inzet verbonden partijen

Voor het realiseren van de doelstellingen uit het programma worden de onderstaande verbonden partijen ingezet:

- Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen
- Groen Ontwikkelfonds Brabant BV
- Omgevingsdienst Brabant Noord
- Omgevingsdienst Midden-en West-Brabant
- Omgevingsdienst Zuidoost Brabant
- Brabant Water

In de bijlagenbundel –bijlage 9b van de begroting is aangegeven op welke wijze deze verbonden partijen bijdragen aan de doelstellingen van het programma Natuur, water en milieu.

03.01 Water

Wat wil de provincie bereiken?

Water

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Water

Duurzame fysieke leefomgeving

- 25 gemeentelijke klimaatstresstesten co-financieren (en daarop volgende klimaatadaptatiedialogen) middels subsidieregeling PMWP
- Provinciale klimaatstresstest en adaptatiedialoog uitvoeren
- Start maken met regionale klimaatadaptatiestrategie
- Update Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie

Gezonde fysieke leefomgeving

- Evaluatie zwemwater 2018, belangrijk in verband met droogte en daaruit volgende blauwalgproblematiek

Veilige fysieke leefomgeving

- Start MIRT-planstudie rivierverruiming Oeffelt, voorbereiding van de uitvoering
- Start MIRT-verkenning Maasoeverpark

Groene groei

- De eerste 20% van de vergunningen grondwateronttrekkingen actualiseren
- Deltaplan Hoge Zandgronden: openstelling regeling (provinciale middelen) en openstelling bijdrageverordening (rijksmiddelen)
- Ondertekende bestuursovereenkomst zout Volkerak

Water (wettelijke en structurele taken)

Binnen de wateropgaven heeft de provincie veel structurele taken die volgen uit wettelijke verplichtingen of bestuurlijke afspraken. Met onze structurele taken leggen we de basis voor een duurzame fysieke leefomgeving: voldoende en schoon water voor gebruik door de mens en waardevol voor plant en dier. Bescherming van Brabant tegen overstromingen. Min of meer reguliere taken zijn: uitvoering zwemwaterbeleid, monitoring meetnet grondwater, afhandelen schade n.a.v. grondwateronttrekkingen, vaarwegbeheer West-Brabantse kanalen (Brabantse Delta voert uit) en zorgplicht drinkwatervoorziening inclusief grondwaterkwaliteits-bescherming. Daarnaast hebben we eigen ambities op het vlak van onder andere wijstherstel en venherstel. Voor de uitvoering van operationele taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving geven we opdracht aan de omgevingsdiensten; sinds 2018 zijn die bij één omgevingsdienst (ODZOB) belegd.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Beleidsnota	Indicator	2019
Doelstelling		
Prestaties	€ (x 1.000)	29.192
Provinciaal Milieu- en Water Plan 2016-2021 (Besluit: 78/15; Afweegmoment: 2021)		
Beleidsvisie op het benutten van de potenties in de ondergrond (Besluit: 49/13)		
Risicobeleid externe veiligheid 2014-2018 (Besluit: okt-14; Afweegmoment: 2018)		
Kaderstellende nota handhavingskoers 2013-2016 (Besluit: 32/12; Afweegmoment: 2018)		
Samenwerken aan een Duurzame fysieke leefomgeving Water		
Doorlopen beleidscyclus PMWP 2016-2021	effect indicator	streefwaarde
	Toestandsrapportage via www.brabantinzicht.nl	1
	Evaluatie PMWP	
Klimaatproof Brabant		
Klimaatbestendig beleid in 2020	effect indicator	streefwaarde
	Aantal Brabant-dekkende regionale adaptatiestrategieën	
	Aantal klimaatstresstesten (gemeentelijk en provinciaal)	20-25 (gemeentelijk) 1 (provinciaal)
Klimaatbestendige inrichting in 2050	Aantal projecten Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie Zuid-NL	20
Basisset verplichte indicatoren (BBV)		
Gezonde fysieke leefomgeving Water		
Voldoende en schoon water		
De actuele toestand van de afzonderlijke kwaliteitselementen vindt u op www.brabantinzicht.nl .		
De grond- en oppervlaktewaterlichamen voldoen aan de waterkwaliteitseisen conform de Kaderrichtlijn water (= verplichte BBV indicator).	effect indicator	streefwaarde
	% waterlichamen dat voldoet aan de KRW eisen (100% in 2027)	
Grondwatervoorraad in grondwaterlichamen Zandmaas en Slenk Diep zijn in goede toestand conform Kaderrichtlijn Water	Aantal grondwaterlichamen dat voldoet aan de KRW eisen (2 in 2027)	1
Verminderen nitraatgehalte in grondwaterbeschermingsgebieden n.a.v. 6e Nitraat Actie Programma	Percentage deelnemende agrariërs	20%
Voldoende zwemmogelijkheden van voldoende kwaliteit	% zwemwaterlocaties dat voldoet	100%
Geen onaanvaardbare hinder door regionale wateroverlast	Mate waarin wordt voldaan aan de normen wateroverlast uit de verordening water	100%
Uitvoeren samenwerkingsovereenkomst tot	De STUW afspraken zijn in 2021	

uitvoering waterdoelen (STUW) met waterschappen	gerealiseerd	
Veilige fysieke leefomgeving		
Risico's door hoogwater zijn aanvaardbaar	effect indicator	streefwaarde
Primaire keringen voldoen aan nationale normering (per 1 januari 2017 geldt een nieuwe overstromingsrisiconorm die per 2050 moet zijn gerealiseerd): Uitvoeren Deltaprogramma Maas	voortgang rivierverruimingsprojecten	1x MIRT-verkenning (afronding Ravenstein-Lith) 1x planstudiefase (Oeffelt)
Regionale keringen voldoen aan de provinciale normering	voortgang verbeterplannen en uitvoering (maatwerkafspraken per waterschap, Aa en Maas en Rivierenland voldoen reeds)	
Groene Groei		
Duurzame benutting ondergrond – onderdeel grondwater	effect indicator	streefwaarde
Actualisatie Waterwet vergunningen grondwateronttrekkingen	% geactualiseerde Waterwet vergunningen grondwateronttrekkingen	20%
Uitvoeren grondwateronttrekkingsbeleid: herziene afspraken met drinkwaterbedrijven en industriële onttrekkers	Aantal overeenkomsten (streven 8 = 20)	
Uitwerken Waterbeschikbaarheid		
Uitvoering Deltaplan Hoge Zandgronden (DHZ)	Openstelling subsidieregeling (provinciale middelen)	1
	Openstelling bijdrageverordening (rijksmiddelen)	1
Regionale gebiedsontwikkeling rondom een zout Volkerak Zoommeer (bestuursopdracht Connecting Delta)	Aangaan bestuursovereenkomsten (afhankelijk van besluitvorming Tweede Kamer), daarna uitvoering	1
Initiëren en deelnemen aan regionale samenwerkingsverbanden Zuidwestelijke Delta en Waterpoort	Uitvoering samenwerkingsovereenkomsten	Waterpoort: afronding ovk 2016-2019. Heroverweging 2020 e.v. ZWD: doorlopend

Wat mag dit kosten?

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Realisatie 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
<u>Lasten</u>						
Programma lasten	11.075	18.644	29.192	40.583	28.562	12.506
totaal lasten	11.075	18.644	29.192	40.583	28.562	12.506
<u>Baten</u>						
totaal baten	5.276	4.580	3.800	3.800	3.800	4.800
saldo baten en lasten	-5.799	-14.064	-25.392	-36.783	-24.762	-7.706

Lasten

De raming is in 2019 € 11 mln. hoger dan in 2018 . Dit wordt met name veroorzaakt door de volgende effecten:

- Een € 8,8 mln hogere raming opgenomen voor het Deltaprogramma dan in 2018.
- Een € 2,8 mln hogere raming voor de uitvoering van de STUW.

Wat mag dit kosten? (grafiek)

Bedragen x1000

	Begroting 2019
Exploitatie	
Lasten	29.192
Baten	3.800
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-25.392

03.02 Milieu

Wat wil de provincie bereiken?

Milieu

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Milieu

Duurzame fysieke leefomgeving

- Ondersteunen van initiatieven door burgers/bedrijven die een positieve bijdrage leveren aan een duurzame leefomgeving
- Organiseren van een viertal bijeenkomsten van het bestuurlijk netwerk Brabantstad met als onderwerp duurzaamheid.
- Opdracht verstrekken aan de drie omgevingsdiensten voor het uitvoeren van vergunningverlening, toezicht en handhaving op het omgevingsrecht

Gezonde fysieke leefomgeving

- Uitvoeren plan van aanpak bestuursopdracht Vitale bodem;
- Met de partners van de Brabantse Health Deal opzetten van twee regionale projecten.
- Ondersteunen van initiatieven door burgers/bedrijven die een positieve bijdrage leveren aan het welzijn en de gezondheid van de Brabander.

Veilige fysieke leefomgeving

- Organiseren netwerk en verbeteren samenwerking aanpak drugsdumpingen;
- Vigerend beleid externe veiligheid wordt getoetst aan Modernisering Omgevingsveiligheid.

Groene groei

- Ondersteunen initiatieven/projecten met een positieve bijdrage aan een duurzame grondstoffenvoorziening;
- Bijdrage leveren aan het opzetten van het innovatieplatform Verwaarden reststromen;
- Bijdrage leveren aan de uitvoering van de Energieagenda.

Milieu (structurele taken)

Binnen de opgave Milieu en gezondheid heeft de provincie veel structurele taken die volgen uit wettelijke verplichtingen of bestuurlijke afspraken. Met deze structurele taken zorgen we ervoor dat de basis op orde is voor een duurzame fysieke leefomgeving: schone en gezonde lucht, met zo weinig mogelijk hinder, als gevolg van geluid, geur, trillingen en licht, en een schone bodem. Voor de aspecten lucht en geluid zijn er specifieke wettelijke taken. Voor lucht bijvoorbeeld de monitoring van de luchtkwaliteit via het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Op een drietal plaatsen te weten: Moerdijk, Zuidwest Brabant en Natura2000-gebieden monitort de provincie de luchtkwaliteit, soms samen met het RIVM. Jaarlijks worden de resultaten gerapporteerd. In de PMV zijn stiltegebieden vastgelegd. Dit betekent dat voor bepaalde activiteiten in deze gebieden ontheffing noodzakelijk is. Bij aanleg of reconstructie van een provinciale weg is toetsing aan de Wet geluidhinder vereist. In enkele gevallen is een ontheffing op basis van deze wet noodzakelijk. De milieueffectrapportage (MER) is een hulpmiddel bij het nemen van besluiten. Op deze manier krijgt het milieubelang een volwaardige plaats in de besluitvorming. De MER-procedure is gekoppeld aan de 'moederprocedure'. Provinciale projecten waarvoor een MER-nodig is wordt deze voorbereid binnen de opgave Milieu en gezondheid. Op basis van de Wet luchtvaart zijn bij militaire luchthavens commissies ingesteld voor Overleg & Voorlichting Milieuhygiëne zgn. COVM's. In 2016 heeft Brabant de Atlas leefomgeving met gezondheidskaarten als eerste provincie geïntroduceerd. Het actueel houden van deze kaarten is een continu proces. Met het rijk is een convenant Bodem en Ondergrond afgesloten. Hierin is bepaald dat in 2021 alle spoedeisende bodemsaneringen zijn gesaneerd of beheersbaar zijn. Jaarlijks wordt gerapporteerd over de voortgang. In Brabant liggen negen stortplaatsen die onder de Nazorgregeling Wet milieubeheer vallen. Deze dienen uiterlijk 2025 te zijn gesloten. Twee zijn er al gesloten. De sluiting en uitvoering nazorg voor een viertal locaties wordt voorbereid. De provincie is verantwoordelijk voor de eeuwigdurende milieu hygiënische nazorg bij gesloten stortplaatsen. Voor de financiering hiervan is het Nazorgfonds ingesteld (zie paragraaf

Verbonden partijen). Daarnaast zijn GS bevoegd gezag voor 'voormalige' stortplaatsen, gesloten vóór 1 september 1996. In het geval van herinrichting van 'voormalige' stortplaatsen worden jaarlijks ontheffingen en meldingen afgegeven voor het hergebruik van deze stortplaatsen. Op grond van de Wet veiligheidsregio's draagt de provincie zorg voor de productie en het beheer van een geografische kaart waarop de in de veiligheidsregio aanwezige risico's zijn aangeduid, op basis van het risicoprofiel. Deze zogenaamde risicokaart is openbaar en wordt jaarlijks geactualiseerd.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Beleidsnota	Indicator	2019
Doelstelling		
Prestaties	€ (x 1.000)	38.920
Provinciaal Milieu- en Water Plan 2016-2021 (Besluit: 78/15; Afweegmoment: 2021)		
Beleidsvisie op het benutten van de potenties in de ondergrond (Besluit: 49/13)		
Risicobeleid externe veiligheid 2014-2018 (Besluit: 41/13; Afweegmoment: 2018)		
Kaderstellende nota handhavingskoers 2013-2016 (Besluit: 32/12; Afweegmoment: 2018)		
Samenwerken milieu		
De milieukwaliteit van de leefomgeving is stabiel of verbeterd	effect indicator	streefwaarde
Ondersteunen van initiatieven met een positieve bijdrage aan een duurzame leefomgeving door burgers en bedrijven (samen met water)	cofinanciering bevorderen burgerinitiatieven	2
Totale emissie broeikasgassen (uitgedrukt in CO2 equivalenten) van de provincie neemt jaarlijks met 5% af. (basisjaar 2015: totale CO2 emissie is 21.413.495 ton (bron: Klimaatmonitor) (Verplichte indicator uit BBV)	procenten	
Vaststellen subsidieregeling voor initiatieven/projecten die bijdragen aan de doelstellingen van het PMWP, onderdeel Milieu	subsidieregeling	
Uitvoeren van vergunningverlening, toezicht en handhaving op het omgevingsrecht (via de omgevingsdiensten)	vastgestelde opdracht	3
De vergunningverlening voldoet aan de gestelde generieke kwaliteitsdoelstellingen	geen gebruik wet dwangsom; geen lex silencio positivo	0
	beschikkingen zijn binnen de wettelijke termijn afgehandeld	90%
Toezicht en handhaving voldoet aan de gestelde generieke kwaliteitsdoelstellingen	handhavingsbeschikkingen die in stand blijven na rechterlijke toetsing	90%
	geen repressieve handhaving zonder toetsing op artikel 20.8	100%
Handhaving voldoet aan de gestelde outcome doelstellingen	mate van spontane naleving (bij eerste controles)	80%
	geconstateerde ernstige overtredingen (bij eerste controles)	7%
Intergemeentelijk samenwerken op het gebied van milieu binnen Brabantstad duurzaamheid en MOLO	bijeenkomsten	6

Fysieke gezonde leefomgeving milieu		
De luchtkwaliteit, geluid-, geur- en lichthinder voldoen aan de geldende normen, zodat deze een positieve invloed hebben op de gezondheid van de Brabander	effect indicator	streefwaarde
<u>Uitvoeren Plan van Aanpak Brabantse Health Deal:</u>		
Opleveren Toolbox	aantal	
Ondersteunen initiatieven/projecten die een positieve bijdrage leveren aan het welzijn en de gezondheid in Brabant	aantal	2
<u>Gezondheidsdeal met regio's</u>		
Regionale projecten binnen Brabantse Health Deal	aantal	3
De bodem bevat geen urgente bodemverontreinigingen meer, is vitaal en geschikt voor maatschappelijke functies	effect indicator	streefwaarde
Saneren bodem Chemie Pack (gereed in 2025)	passieve sanering	gestart
Uitvoeren projecten gericht op bewustwording, herstel vitaliteit, bodembiodiversiteit, biologische, chemische en fysische kwaliteit	aantal	1
Kaart over de toestand van de Brabantse Bodem	aantal	
Lectoraat HAS/Kennisnetwerk	aantal	
Subsidieregeling Vitale bodem	aantal	3
Hergebruik van voormalige en/of gesloten stortplaatsen heeft geen nadelige gevolgen voor de leefomgeving	effect indicator	streefwaarde
Aantal in beheer zijnde stortplaatsen	Jaarverslag	3
Fysieke veilige leefomgeving		
Natuurbranden worden zoveel mogelijk voorkomen en eventuele schade is minimaal	effect indicator	streefwaarde
	Aantal natuurbranden	0
Operationele RIN-webapplicatie (Risico Index Natuurbranden) ter ondersteuning van de gebruikers.		
Risico's/schade als gevolg van drugsdumpingen zijn tot een minimum beperkt	effect indicator	streefwaarde
Risico's/schade als gevolg van drugsdumpingen zijn tot een minimum beperkt)	Aantal bijeenkomsten	4
Schadeloos stellen gedupeerde grondeigenaren	Vastgestelde subsidieregeling	
Groene groei milieu		
Grondstoffen zijn beschikbaar voor economische ontwikkelingen en grondstofketens zijn zoveel mogelijk gesloten.	effect indicator	streefwaarde
Vaststellen subsidieregeling initiatieven/projecten met een positieve bijdrage aan een duurzame grondstoffenvoorziening.	aantal	
Ondersteunen initiatieven/projecten met een positieve bijdrage aan een duurzame grondstoffenvoorziening	aantal	3
Provincie ondersteunt het opzetten van het Innovatieplatform verwaarden reststromen	subsidie	1

De energievoorziening is nu en in de toekomst gegarandeerd Zie energieagenda (productgroep 0404)	effect indicator	streefwaarde
Hernieuwbare energievoorziening	%	
Beleidsvisie op het benutten van de potenties in de ondergrond (Besluit: PS 49/13)		
De natuurlijke waarde van de diepe ondergrond wordt niet bedreigd door ingrepen zoals opslag afval of winning schaliegas	effect indicator	streefwaarde
Benodigde ingrepen	Aantal ingrepen	0
Kennisontwikkeling grondwater	opgestelde ondergrondmodellen	1
Ontwikkelen Geo-Park Schelde Delta, bidbook is gereed voor indiening bij UNESCO	Bidbook	
Opstellen visie op de ondergrond	notitie / rapport	
Protocol voor Geothermie	aantal	
De voedselvoorziening veroorzaakt geen uitputting van voorraden en milieukwaliteitsproblemen (bijdrage aan Agrofood Agenda 02.02)	effect indicator	streefwaarde
Er is bestuurlijke overeenstemming over het sluiten fosfaatkringloop in afvalwaterketen.	plan van aanpak	Uitvoering door waterschappen en gemeenten uitrol
Benutten vrijkomend fosfaat bij vernatting	onderzoek naar fosfaatmobilisatie en innovatieve methodes terugwinning	

Wat mag dit kosten?

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
<u>Lasten</u>						
Programma lasten	43.246	49.510	38.920	35.590	32.645	30.302
totaal lasten	43.246	49.510	38.920	35.590	32.645	30.302
<u>Baten</u>						
totaal baten	12.333	8.364	2.163	1.810	1.790	1.750
saldo baten en lasten	-30.913	-41.146	-36.757	-33.780	-30.855	-28.552

Lasten

De raming is in 2019 € 11 mln. lager dan in 2018. Dit wordt veroorzaakt door:

- Een € 1,4 mln lagere raming voor het tegengaan van het dumpen van drugsafval. In 2019 is € 0 geraamd.
- Een € 7,0 mln lagere raming voor de uitvoering van het aflopende bodemconvenant dan in 2018.
- Een € 2,5 mln lagere raming t.o.v. 2018. In 2019 zijn geen kosten voor uitvoering nazorg stortplaatsen geraamd.

Baten

De raming is in 2019 € 6,2 mln lager dan in 2018. Dit wordt veroorzaakt door:

- Een € 2,5 mln lagere raming voor Nazorgfonds stortplaatsen doordat er in 2019 geen onttrekkingen uit het Nazorgfonds zijn gepland.
- Een € 2,4 mln lagere raming voor inkomsten van de inmiddels beëindigde ISV3.
- Een € 1,2 mln lagere raming voor inkomsten leges Natuurbeschermingswet.

Wat mag dit kosten? (grafiek)

Bedragen x1000

Exploitatie	Begroting 2019
Lasten	38.920
Baten	2.163
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-36.757

03.03 Natuur en Landschap

Wat wil de provincie bereiken?

Natuur en Landschap

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Samenhangend en robuust natuurnetwerk

In 2019 gaat veel aandacht uit naar het verlenen van subsidie voor en uitvoeren van PAS-herstelmaatregelen in 14 PAS-gebieden (PAS: Programmatische aanpak stikstof). De planning is erop gericht dat alle 1e fase PAS-herstelmaatregelen vóór 1 juli 2021 zijn uitgevoerd.

We gaan extra investeren in toezicht en handhaving in het natuur- en buitengebied van Noord-Brabant. Dit is mogelijk met de middelen waarover PS op 20 april 2018 een motie hebben aangenomen.

De Wet natuurbescherming heeft effect op de omvang en ligging van ecologische verbindingszones (EVZ). Daarom brengen we in overleg met betrokken organisaties de EVZ-opgave opnieuw in kaart. In 2019 zal hierover een voorstel aan PS worden voorgelegd.

Het daadwerkelijk realiseren van een samenhangend en robuust netwerk van natuurgebieden is ondergebracht in productgroep 03.04.

Behoud en herstel van biodiversiteit

We werken aan behoud en herstel van biodiversiteit door zowel in te zetten op de uitvoering van biodiversiteitsmaatregelen als via wet- en regelgeving middels de Wet natuurbescherming en het Programma Aanpak Stikstof (PAS).

In 2019 leggen we het Brabants bosbeleid vast in een bosnota. Daarnaast ontwikkelen we een voorstel voor de verdere ontsnippering van wegen. Op de website Brabant InZicht is de toestand van natuur, water en milieu in Brabant in feiten, cijfers en kaarten inzichtelijk.

Brabants mozaïek van landschappen

Middels Landschappen van Allure, het Groen Blauw Stimuleringskader en de subsidie voor de aanleg en het beheer van (cultuurhistorische) landschapselementen werken we aan het behoud en de ontwikkeling van een Brabants mozaïek van landschappen. Daarnaast gaan we in 2019 richting geven aan het landschap van de toekomst.

Verankering van natuur en landschap in de samenleving

Bij het verbinden van natuur en landschap met de samenleving spelen we vooral in op initiatieven van burgers en bedrijven. Een mooi voorbeeld hiervan zijn de gezonde, klimaatbestendige schoolpleinen die met ondersteuning van de provincie worden gerealiseerd.

In 2019 gaan we vormen van CO₂-compensatie verkennen, gaat de subsidieregeling 'Leefgebied van de bij' volop in uitvoering en werken we aan de verbetering van de toegankelijkheid van natuurgebieden. Op het grensvlak van landbouw en natuur zetten we nadrukkelijk in op het stimuleren van natuurinclusieve landbouw.

Natuur en Landschap

In het bestuursakkoord 2015 – 2019 "Beweging in Brabant" staat dat we ons als provincie onverminderd inzetten om de biodiversiteit in Brabant te bevorderen door ecologische structuurversterking.

De verbetering van de Brabantse biodiversiteit is sterk afhankelijk van de kwaliteit van de bodem, het (grond)water en de lucht. Daarmee is de verbetering van de biodiversiteit direct afhankelijk van de effectiviteit van maatregelen die op andere beleidsterreinen worden getroffen.

De coproductie tussen Natuur en andere provinciale opgaven is dan ook cruciaal. De aandacht gaat vooral uit naar de samenwerking met de opgaven Agrofood (o.a. versnelling van de transitie naar een duurzame veehouderij en natuur-inclusieve landbouw), Water (o.a. verdrogingsbestrijding) en Milieu (o.a. vitale bodem).

Grote opgaven als klimaatadaptatie en energietransitie hebben veel raakvlakken met natuur en landschap. Zo kan bijvoorbeeld de aanleg van natuur in beekdalen bijdragen aan de totstandkoming van klimaatrobuuste beekdalen en dragen groene schoolpleinen bij aan het tegengaan van hittestress in de stad. In 2019 wordt deze samenhang verder vormgegeven.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Beleidsnota	Indicator	2019
Doelstelling		
Prestaties	€ (x 1.000)	72.858
Natuur Brabant: Uitnodigend Groen (BruG) (Besluit: PS 50/12; Afweegmoment: 2022)		
Beleidsactualisatie BruG (Besluit: PS 77/17t)		
Inzicht in beleid, beleidsrealisatie en beleidskaders	effect indicator	streefwaarde
Oplevering rapportage "Toestand Brabantse Natuur, Water & Milieu (elke 5 jaar)	aantal	
Oplevering jaarlijkse "voortgangsrapportage natuur" (VRN)	aantal	1
Vaststellen begrenzing NNB via natuurbeheerplan	aantal	1
Vaststellen Natura 2000 beheerplannen	aantal	
Uitvoering BrUG pijler 1 : een samenhangend en robuust netwerk van natuurgebieden		
Het Natuurnetwerk Brabant is op orde.	effect indicator	streefwaarde
Oppervlakte waarvoor subsidie voor natuur- en landschapsbeheer wordt verleend binnen het Natuurnetwerk met behulp van de provinciale subsidie SNL, onderdeel natuur en landschapsbeheer		81.615
Het beheer van natuurwaarden met behulp van de subsidie SNL, onderdeel natuur en landschapsbeheer, (uitgedrukt in hectares) als percentage van de beoogde oppervlakten (streefdoelen) binnen het Natuurnetwerk Brabant (beoogde opp. is 87.510 ha). (Verplichte indicator uit BBV)	%	93%
Oppervlakte waarvoor subsidie voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer wordt verleend buiten het Natuurnetwerk met behulp van de provinciale subsidie SNL, onderdeel agrarisch natuur en landschapsbeheer	ha	3.093
Het beheer van natuurwaarden met behulp van de subsidie SNL, onderdeel agrarisch natuur en landschapsbeheer (uitgedrukt in hectares) als percentage van de beoogde oppervlakten (streefdoelen) buiten het Natuurnetwerk Brabant (beoogde opp. is 3.093 ha). (Verplichte indicator uit BBV)	%	100%
Realisatie van circa 440 herstelmaatregelen van aangewezen habitats in N2000 gebieden vóór 2022. Voor het aankopen van de benodigde gronden en verlenen van subsidies voor inrichting, zie 03.04	Aantal maatregelen	70-90
Uitvoering BrUG pijler 2 : Behoud en herstel biodiversiteit		
Een gunstige staat van instandhouding van soorten en habitats die van nature in Brabant voorkomen.	effect indicator	streefwaarde
Realisatie van circa 3.000 inrichtingsmaatregelen in 15 leefgebieden voor bedreigde diersoorten vóór 2027 door openstelling subsidieregeling	Aantal maatregelen	100-200
Uitvoering BrUG pijler 3 : een Brabants mozaïek van landschappen met regionale identiteiten.		

Een aantrekkelijk landschap voor mens en natuur.	effect indicator	streefwaarde
Verlenen subsidie voor uitvoeren maatregelen tbv karakteristiek landschap via Stimuleringskader groen blauwe diensten en Regeling verbinding en landschap	Aantal maatregelen	100-200 resp 40
Beoordelen van 8 voortgangsrapportages Subsidieregeling landschappen van Allure Noord- Brabant	aantal	
Tussen- en eindrapportage regeling Landschap van Allure.	aantal	1
Uitvoering BrUG pijler 4 : verankering van natuur en landschap in de samenleving		
Een groene maatschappij waar burgers zich bewust zijn van het belang van natuur en landschap en daar ook zelf aan willen bijdragen en ondernemers hun economische activiteiten laten plaats vinden binnen de randvoorwaarden van natuur.	effect indicator	streefwaarde
Vergroening bedrijventerreinen	Aantal locaties	2
Toename natuurinclusieve landbouw	Aantal bedrijven	5
Vrijwillige CO2 compensatie	Aantal initiatieven	1
Initiatieven natuur en economie	Aantal uitvoeringsprojecten	10
Aantal (burger)initiatieven dat de meerwaarde van groen benut	Aantal initiatieven	10
Aantal gezonde, klimaatbestendige groene schoolpleinen	Aantal schoolpleinen	16
Aantal initiatieven waar groen en gezond met elkaar verbonden zijn, inclusief toegankelijke natuur	Aantal initiatieven	3
Aantal projecten voor waardering van groene vrijwilligers, toename groene vrijwilligers of vergroten expertise vrijwilligers aansluitend beleidsvraagstukken	Aantal projecten	3
Bevorderen van draagvlak en samenwerking bij de realisatie van natuur en landschapsdoelen voor het verlenen van subsidie aan natuurorganisaties	Aantal organisaties	3-4

Wat mag dit kosten?

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Realisatie 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
<u>Lasten</u>						
Programma lasten	58.471	94.808	72.858	63.452	78.245	61.667
totaal lasten	58.471	94.808	72.858	63.452	78.245	61.667
<u>Baten</u>						
totaal baten	4.077	3.550	3.211	2.385	2.265	1.926
saldo baten en lasten	-54.394	-91.258	-69.648	-61.068	-75.980	-59.741

Lasten

De raming is in 2019 € 22 mln. lager dan in 2018. Dit wordt veroorzaakt door de volgende effecten:

- In 2019 is er een lagere raming opgenomen voor subsidieverstrekking PAS (€21,4 mln.) dan in 2018. In 2018 lag een piek aan subsidieverleningen omdat in 2016 en 2017 beduidend minder subsidies zijn verleend vanwege staatsteunproblematiek.
- Voor de uitvoering van POP 3 bijdrage Natuur zijn in 2019 minder middelen geraamd (€ 8,9 mln.) dan in 2018.
- Door het afsluiten van voortzetting contracten SNL beheer middels baten en lasten stelsel (sinds 2014) is in 2019 een hogere eenmalige last geraamd (3,4 mln.)
- Voor bestaande natuur EHS is in 2019 een hoger bedrag geraamd van 5,6 mln.

Wat mag dit kosten? (grafiek)

Bedragen x1000

Exploitatie	Begroting 2019
Lasten	72.858
Baten	3.211
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-69.647

03.04 Natuur Netwerk Brabant

Wat wil de provincie bereiken?

Realiseren volledige natuurnetwerk Brabant

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Groen Ontwikkelfonds Brabant

Aan het GOB is via de Aandeelhoudersinstructie de volgende opdracht verstrekt:

- Het verwerven van 3.474 ha in het rijksdeel van het NNB;
- Het verwerven van 1.938 ha in het provinciale deel van het NNB;
- Het inrichten van 7.354 ha in het NNB;
- Het realiseren van 1.775 ha (710 km) ecologische verbindingszone;
- Het verwerven en inrichten van 135 ha agrarische grond binnen de bestaande natuur;
- De mogelijkheid om gebouwen aan te kopen;
- De mogelijkheid tot het door de provincie laten aankopen van ruilgrond tot maximaal 1.100 ha.

Hiervoor is aan het GOB in de vorm van geld of grond ca. € 400 miljoen beschikbaar gesteld.

Natuurnetwerk Brabant

Het overige deel van de realisatie van het NNB verloopt niet via het GOB. Het gaat dan vooral om het volgende:

- De provincie financiert de projecten die vóór 1 mei 2014 zijn gestart, de zgn. pré-GOB projecten (Lenteakkoordprojecten en de bidbooks Markdal, Scheeken - De Mortelen en de Maashorst);
- De provincie koopt de gronden in de complexe PAS-gebieden (De Langstraat, Kempenland-West, Leenderbos, Grootte Heide & de Plateaux, Deurnsche en Mariapeel en Grootte Peel);
- Een deel van de gronden die van het Rijk is overgekomen was al ingericht.

Bij de realisatie van het NNB werken we nauw samen met (manifest)partners en andere initiatiefnemers (overheden, organisaties en ondernemers). We faciliteren deze partners met creatieve instrumenten, geld én menskracht. Daarbij werken we nauw samen met onderwijs- en onderzoeksinstellingen. De Werkeenheid NNB ondersteunt initiatiefnemers bij ontwikkelen van realisatie-plannen die bij het GOB voor subsidie worden ingediend.

Met het concept van “het ondernemend natuurnetwerk” is de aanleg van nieuwe natuur ook interessant voor (agrarische) ondernemers. Daarnaast is er een nauwe relatie tussen de klimaatverandering en de realisatie van nieuwe natuur. Zo kan nieuwe natuur ons helpen om de gevolgen van droogte, hevige regenval en hitte op te lossen en om de uitstoot van de CO₂ te verminderen. We zetten daarom steeds nadrukkelijker in op de realisatie van nieuwe natuur in combinatie met andere (maatschappelijke) doelen op het gebied van water, landbouw, energie, wonen en/of klimaat.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Beleidsnota	Indicator 2019	
Doelstelling		
Prestaties	€ (x 1.000)	1.100
Groen Ontwikkefonds Brabant BV (Besluit: PS 42/13; Afweegmoment: 2027)		
Realisatie Natuurnetwerk Babant	effect indicator	streefwaarde
Realisatie Natuurnetwerk door provincie en de GOB BV.		
<u>Provinciaaldeel (totale opgave is 3.100 ha)</u>		
Verwerving/functiewijziging	Aantal ha	200
Inrichting	Aantal ha	150
<u>Rijksdeel (totale opgave is 6.500 ha verwerven en 12.148 ha inrichten)</u>		
Verwerving/functiewijziging	Aantal ha	500
Inrichting	Aantal ha	250
Realisatie Ecologische verbindingszone EVZ (totale opgave 1775 ha).		
Verlenen subsidie of andere financiële arrangementen en/of beschikbaar stellen (ruil)gronden voor realisatie EVZ's door derden	Aantal ha	125
Realisatie van enclaves in het NNB die nog in agrarisch gebruik zijn	Aantal ha	30
Realisatie grondverwerving Natte Natuurparels (Oost Brabant)	Aantal NNP	

Wat mag dit kosten?

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
<u>Lasten</u>						
Programma lasten	58.105	59.006	1.100	1.100	1.100	1.100
totaal lasten	58.105	59.006	1.100	1.100	1.100	1.100
<u>Baten</u>						
totaal baten	27.257	1.055	0	0	0	0
saldo baten en lasten	-30.848	-57.951	-1.100	-1.100	-1.100	-1.100

De grondposities (aankoop, verkoop en doorlevering) laten zich moeilijk ramen per jaarschijf. Snelle grondverwerving in de Natura 2000-gebieden is nodig om aan de eisen van het Rijk te kunnen

voldoen. Bij bestuursrapportages worden begrotings-wijzigingen voorgesteld o.b.v. de meest recente grondmutaties.

Wat mag dit kosten? (grafiek)

Bedragen x1000

Exploitatie	Begroting 2019
Lasten	1.100
Baten	0
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-1.100

